

Giesmė antroji.

Turime viltį, jogei visi kapuose palaidoti, ant balso Sunaus Dievo prisikels iš numirusių ir ant amžių, kaip Dievas, smerties nebregės. *Phocyl.*

Sztai jau atsibund' žmogus, atver' akis savo,
Iszlip' isz kapų, kuriuos' ilgai gulēt gavo.
Pertrauk miegą daugybės amžių, atsigauņa,
Kelias' isz supuvimo, ir jau gyv's dusauna.
Savo metų nebatmen', savo karalystės,
Nebemato ant svieto jau žmonių didystės,
Ir pradeda raudoti. . . . Dvasia, ką pradėsi,
Kad tam' busencziam' amžiui bėsant paregėsi?

*

*

*

Antru kartu jau skamba trubos, ženklas baisingas,
Idant visus surinktu ant dienos verksmingos,
Idant tie, kurie duszią turėjo, szią dieną
Kartu stotu ir eitu in draugystę vieną.
Juozapato pakalnėj sustoj žmonių minės
Isz virszaus ir tolymos žemės apatinės:
Sziaurėj žuvėd's suszales reg' muriną juodą,
Prusas lenką, kryziokai zemaicziui paduoda
Ranką. Tėvs mato sunų, motina pakilus
Regi gyvą kudikį, mirusį pirm gimus.
Tad vėl vėjai smarkiausi pakyla rustingai,
Augsztus kalnus su dauboms lygina galingai.
Nieko jau nebregėti didiems miestams griuvus,
Pliki laukai teliko tvirtiems murams buvus;
Nėra pilių, karalių puikiausieje rumai
Iszgaiszta, kaip nog vėjo iszganioti dumai.

*

*

*

Sztaĩ ir kapai atsiver' ir atiduod' kunus,
Ką per amžių tukstanczius rumėj žmonių sunus:
Dulkės gautis prasided' ir kaulai krutėti,
Įdant tvirtai susinert, pradeda skubėti;
Viens prie antro slenk, o per stiprybę galingą
Jungias' ir tveria kuną nog sziol nemirtingą.

* * *

Kad žemę valdē Rymas, piln's senos didystės,
Ir Pompėjus turėjo tad bijot vyrystės,
Kuriam veltu vieną kart pražuti reikėjo,
Vieni džiaugėsi isz to, kiti vėl gailėjo.
Patsai prieszas po jo smert graudžiai aszarojo,
Kada piktas žmogus jo gyvybę prastojo;
Kraują smarkioji ranka pervėrus praliejo,
O už tai atkerszimo nē maž neturėjo.
Kad bent duszią savo ans karalius galingas
Dienoje karės butu iszleidęs garbingas;
Kad jo kuną prieteliai but verkiant apstoję
Ir ludnas verksmo giesmes butu atgiedoję!
Prie kuno garsaus vyro, kad laidot reikėjo!
Ne bet veltu pražuvo — atkerszt neb-galėjo.
Kad Cesar's ant žmogžudžio rustas akis mētē
Ir kad galvą nukirstą sau liepē padėti,
Kad kuns garsaus Pompėjaus szalin iszmests buvo,
Tol' ant pakraszczio jurės apleistas supuvo;
Szi galva ir szis kunas dabar susitiko,
Nors viens nog kito toli pamestas paliko,
Kaip tikt balsas tos triubos tą dien bus girdėti,
Kas ant zemės ir po ja vis galim regėti:
Dar kiekviena dulkelē pajudyta buna,
Kelias, susimet ir vėl tveria gyvą kuną.

* * *

Jug teippat matom tankiai pavasario dieną,
Kaip bitelės susimēt', daro spieczių vieną.
Pirmiaus birzgiant maiszosi, kur vienos, kur kitos,
Potam mezgas in kruvą, sparnais aprėdytos,
O nežinant kur reikės da užsiturėti,
Lekia žiedus žalioje pievoj apveizdėti;
Bet tegul tik atsiliep' varpeliš garsingas,

Tuoj užgautos jo balsu bitelės baimingos,
Stoja, metas' in kruvą, lyg pasibaisėję.
Nebelėks jau tolesniai, kur buvo žadėję.

*

*

*

Kad lavonai sujudę pames kapų grabą,
Kad amžina vasara atgaus žalią dabą,
Kunai, ką buvo toli sziaurėj pasidėję,
Kurie vasaros dienas retai buo regėję
Arba kur nors po szalis tolymas klejojo,
Vietas savo gimtinės niekad nedabojo;
Gryższ pas duszias ir rysziu susijungę tvirtu,
Jau nebijos, kad nog jų kad nors atsiskirtu,
Dabar žino, jog gyvent jiemsiems amžiai liekas,
Jog jo kuną paardyt nebeinstengs niekas;
Jau szendien ne tas žmogus silpno sutvėrimo,
Isznaikomas nog mažo vėjo paputimo.
Kurį kiekviena liga galėj pagadyti,
Dabar amžiai neinstengs jojo panaikyti.

*

*

*

Teip tas, kurs žada rumą puikų pastatyti,
Ant popieros paveikslą tur pirma daryti,
Pagal kurį, ant tikros tam paskirtos vietos,
But iszvestos buveinės, kaip likos žadėtos.
Kad ant pamatų dėti akmenys ir plytos,
Stulpų eilės statytos dailiai surėdytos,
Kad guvios rankos darbas kiek reikia nutiko,
Jog didums jo ne vieniems metams pasiliko,
O gražums ir papėdys tvirtai nutaisytas,
Rodo, jog ilgus amžius perbus užlaikytas.

*

*

*

O dabar, kur szventoriai, bažnyczios statytos?
Kur tiek garsingų žmonių dulkės iszbarstytos:
Vienų, kurie karaliams reikalingais buvo,
Antrų, kurie garbingai muszije pražuvo,
Kurie gerai artymui darant liejo kraują?
Kirmės suėdė, liko po jų dulkių sauja.
Kur garsiausių valdonų kunus pakavojo,
Kurių dulkes vargdienių kojos isznesziojo,
Dabar kilę isz kapų veizdės žemę juodą,

Kuri lygibei žmonių kunus atiduoda,
Minių minios kilusių, buriai nepaskaityti,
Kuriuos szalys placziausios vargu gal talpyti.
Tiems ne ginklai, bet darbai szventi duos szventybę,
Jei gyvenims buvo doras, bus dora grožybė.

*

*

*

Bet netik nog szventorių ir urvų tamsiausių,
Buriai žmonių atsikels isz vietų toliausių;
Isz tų, kur kitkart puikus jų rumai stovėjo,
Isz pilių, kur in valias linksmybių turėjo,
Kur sostą sau pastatė baisus pražengimas,
Isz ten' kelsis sentėvių mūsų surinkimas,
Ant kurių kaulų brangus paminklai styrėjo,
Ant kurių vaikai tėvus minėjant žiurėjo.
Nėr szalies, kur žemei kuns nebutu atduotas.
Ir smilting's jurės dugnas yr' anais apklotas;
Žemė, vanduo ir oras, toliausiosios szalys,
Pelkės, balos ir kloniai, laukai, girios žalios....
O tą dien regėsime, kaip isz tų visų vietų,
Naujais žmonės isz kunų atrims sutrumėtų.
Kaip žemė, ugnies savij jausdama kaitrumą,
Isz savęs gansta svieto iszvarys daugumą.
Jug nevieną kart keltis ir krutėti ima.....
Žmonės ir nevienokį tad turės jautimą:
Vieni pradės gailėtis szviesą paregėję,
Velytu, kad tamsybėj butu iszgulėję;
Bet anųjų geidimai nebus iszklausytai,
Kad kaip norint galētu palikt pražudytai!
Antri, kurie szventybės sau taką uždėjo,
Brangią duszią labjausiai iszganyt norėjo;
Kurie tarpe pagundos prie pikto geidimo,
Iszmintingai sargėjos' sunkaus peržengimo,
Eidami tiesu keliu, kuriuomi pradėjo,
Savo szirdžiai žemiszkių turtų nenorėjo;
Nors ant jų virto valdžia sunkiausiai vargįnga,
Negal nugandynt ranka kruvinai baisinga;

(Toliaus bus).

Žentas dėl parodos.

Komedija 1 akte.

Lenkiskai raszė J. Blizinskis, lietuviskai vertė Selimas.

Ypatyb:

Kiksavyczia,
Kiksavyczienė.
Elvira, jų duktė.
Boleslovas Žmudzakis.
Anupras Guzas.
Motiejus.
Sruolis Szvindelmanas.
Viskas atsilieka namuose Kiksavyczių
Szaszkalnije.

Teatras perstato kambarį dyare, gilumoje stiklinės durys, kurios veda in prieangį, po deszinei nuo žiurėtojų durys ir langas — langas arčiau, toliau durys, — po kairei dvejios durys, kurios veda, pirmos in sveczių kambarį, antros in Kiksavycziaus ruimą. Aptaisymas kuklus, po deszinei kanapa su nusiszėrusiu apmuszalu, keletas kedzių pasieniais.

Scena pirma.

ELVIRA — ANUPRAS.

ANUPRAS (biski patylėjęs, lyg praszydamas).

Mano brangi, kaip auksas, Elvira.

ELVIRA (mirkeziudama akis)

Kągi, mano brangus, kaip deimantas, Anuprai?

ANUPRAS (su iszmėtinėjimu).

E! kad Elvira isz manęs visados juokiasi.

ELVIRA (kaip augszcziaus).

Kaip tai juokiuosi? pavadinai manę auksu, o asz tamstą deimantu — ar negerai?

ANUPRAS.

Ot, priesz ka Vieszpats Dievas,

tai tuoju ir visi szventieji... ant palinkusio medžio ir ožkos szokinėja.

ELVIRA (kloniodamasi).

Arba kitaip, asz ožka — ant tokio sakinio neturiu jau ką sakyti.

ANUPRAS.

Te tau! Kaip manę Elvira pradės saviszcai už žodžio gaudyti, tai negalėsiu nieko atsiliepti (po valandai su gailescziu). Ne! matau, kad isz to nieko nebus... viskas ant nieko! reikia nors syki susiprasti.

ELVIRA (nuduodama iszgąsti).

Bijokis Dievo, kas pasidarė?

ANUPRAS.

Kaip tai, kas pasidarė? jukgi kalbėjau tamistai, apie ką tas žydas isz-sitarė.

ELVIRA.

Ir tamista tam teip tuoju ir tiki?

ANUPRAS.

Kaip neturiu tikėti, kad viskas lyg butu susitarę priesz manę; tamistos tėvai kol dar laikė mieste karczema su restauracija, oriimdavo manę kaip nežinau ką ir vadydavo jau žentu, o kaip tik nusipirko szitą paiką Szaszkalni, už kurį dar permokėjo, tai tuoju galvoje susisuko

ELVIRA.

Na, na, Anuprai, perdaug jau pradedi kalbėti.

ANUPRAS.

Perpraszau tamistą, bet kad žmogui szirdis plyszta, tai negali susilaisyti, kad nepasakyti to, ką misliji.

ELVIRA.

Ir mįslyti tamista teip neprivalai.

ANUPRAS.

Ba! lengva tai pasakyti, bet.... delko seniau tai buvau geras, o dabar žiurėti į manę nenori? Jukgi kaip buvau, teip ir tebėsu rasztinyku.... o net dabar net gaunu penkiasdesimt rublių daugiau algos, o ateinancziuose metuose kasžin ar nepasiliksiu užveždėtoju visų turty.... bet tėvams užsinorėjo nē isz szio, nē isz to žento isz ponų! tai visas sekretas — mano Dieve, kur tie szventi laikai pasidėjo, kad gyveno dar mieste? „po Gaidžių“ buvo bajorų prigrusta, nes kaip tamista sugrižai isz pensijos, sustodavo pas tėvus tyezia, kad tamista pamatyti ir apie tamistą paszokinėti —jukgi asz negalėjau ligintis nē su vienu isz tų ponaiczių, o vienog.... buvo geriau....

ELVIRA.

Tada tai pasakiau sau kad tiktai už tamistos eisiu ir kalbėjau tą tamistai tiek sykių.... delko man dabar netiki ir nerimsti del kažinkokių liežuvių?

ANUPRAS (liudnai).

Tai ne liežuviai, žydas rodė kvitą ant kelių szimtų rublių, kurią gavo nuo tėvo, jeigu atras jam žentą pagal jo norą.

ELVIRA.

Argi gali buti! (in szalį). Kaip mamą mylių, tėvai perdaug jau kompromituojasi.

ANUPRAS (energiskai).

Nēra ko! asz tą Sruolį iszvarysiu.... nebesinorēs jam daugiau faktoraوتي.

ELVIRA.

Tiktai nedaryk tamista niekų, la-

bai praszau, atrasimejukgi ant to kokį vaistą....

Scena antra.

Tie patys — Kiksavyeczia (jeina isz savo kambario su popieromis rankoje, žiurėdamas in popieras, kalba į save).

Gavau kokį paszaukimą, ar Dievas žino ką, ir nē isz vietos.... nieko, visai nieko negaliu suprasti.... klausiau rasztiniko, bet jis tiek pat suprato, kiek ir asz!

ANUPRAS (bueziuoja jam in petį).

O, ponas Guzas! isz kur tamista atsiradai?

ANUPRAS.

Lankausi dabar po palivarkus, o kad ezia man kelias isztiko, tai pririszau arklį prie tvoros ir įėjau ant valandėlės atsilankyti (bueziuoja jam in petį).

KIKSAVYCZIA.

Tamistai visados ezia kelias iszpuola (žiuri in abudu, lyg ką numanydamas — in szalį). Hb, hm, tai teip! kartą pavelyti, tai teip pripras, kad nē atsikratyt negali — vaikas nieko sau, bet jisjukgi ne dėl jos.

ANUPRAS.

Kaip gi tamistos sveikata?

KIKSAVYCZIA (ruscziai).

Acziu labai žemai, niekas man neskaua (po valandos). Jukgi tamista matai, kad esu sveikas.... ką gi dar klaustis ir dovanai burną sau gadinti!

ANUPRAS.

Labai man malonu iszgirsti....

KIKSAVICZIA (kaip augszcziau).

Negali buti! ai, ai, kitas pamislytu, kad jau miriau.

ANUPRAS.

O, tegul Dievas gina!

KIKSAVYCZIA.

Ai, tamista, žmonės miršta ir svietas nežusta... ne ašz bucziau pirmas, nė paskutinis.

ELVIRA (in szalj).

Koks jis geras, kad už tą viską ne-
pyksta.

KIKSAVYCZA (žiuri in popieras — po
valandos).

Vis jauslumai ir jauslumai, nežinia isz kokio pirszto iszlaužti... akvyvi dalykai, ką tamistai gali rūpėti, ar ašz sveikas, ar sergu?

ANUPRAS (bucziuoja vėl jam in vetj).

Jukgi ašz tamistą myliu ir guoduju, kaip locną tėvą ir noriai... (kasosi galvą).

KIKSAVYCZIA.

Akurat!... (skaito; Anupras ir Elvira, kuri atsisėdo isz deszinės pusės ties langu, sznekasi terpu savės akimis ir giestais; po valandai in save). Vienok tai apsukrus vaikinas... jis man tuojau perskaitytų ir iszaiszkintų — (po valandos). Anuprai, jeigu jau czia esi, tai galėtum man padaryt vieną daigtą.

ANUPRAS (uoliai)

Esu tamisto s tarnas.

KIKSAVYCZIA.

Tuojau: tarnas!... ašz nereikalauju okių tarnų, tiktai noriu, kad man tamista szitą perskaitytum. (Duoda jam popieras, nekantriai kad Anupras pradeda jas vartyti). Teip ant greitosios storai, bile žinoti, apie ką einasi.

ANUPRAS.

Ale teip negali — czia labai daug

piraszyta; reikia vartyti ir jieszkoti užbaugos (eina prie langa, kur sėdi Elvira).

KIKSAVYCZIA.

Delko tamista butinai turi jieszkoti tos užbaigos pas langą? (traukia jį atgal).

ANUPRAS.

Czia szviesiau.

KIKSAVYCZIA.

Na, tai eik tamista in sveczių rui-
mą, ten da szviesiau, nes yra net du langai (stumia jį in kairę) vartyk ten, ašz tuojau ateisiu (Anupras iszeina).

Scena treczia.

KIKSAVYCZIA, ELVIRA, pakiau
KISAVYCZIENE.

KIKSAVYCZIA (iszėjus Anuprui).
Elvira!

ELVIRA.

Ką, tėti? (stojasi palengva, kaip tėvas jai sako).

KIKSAVYCZIA.

Pasakyk man, kam ašz tavę mokinau ir laikiau isztisus trejus metus pensijoje? ką...

ELVIRA.

Ar ašz žinau?

KIKSAVYCZIA.

Kam pamecziau vieszbutį, kuriamė uždirbdavau pinigą? a? kam ant galo nupirkau Szaszkalnį, nesiderėdamas beveik?... tam, kad butum duktė pono, supranti?

ELVIRA (traukdama peczius).

Tėti!...

KIKSAVYCZIA.

A-a! ašz žinau, kam tu traukei peczius... nesibijok, ašz tavę pažįstu

skersai! . . . (tyliau). Gėda apsukti dėl jos, tai gatava tyežia niekų prisau galvą romansais, kurie prie nieko neprives.

ELVIRA.

Ai, koks tėtis esi, kap mamą myliu. . . .

KIKSAVYCZIA.

Na, koks? toks, koks turi būti, jeigu rupinasi apie garbę namų (po valandai). Ar tau sakė ką motyna?

ELVIRA.

Apie ką?

KIKSAVYCZIA.

O. . . . tą, lyg. . . . szitą. . . . apie svečius, kurių laukiame.

ELVIRA.

Teip, minėjo mama, kad tamistos norėtumite namus atidaryti.

KIKSAVYCZIA.

Žinoma. . . . jukgi teip gyventi negalime, tiktai, jeigu kas nori priimti pas savę, turi pasirupyti apie parinktinę draugystę (žiurėdamas in duris, kuriomis iszėjo Anupras), — o ne insiduoti su bile kuo (po valandai). O apie gromatą Sruolio Szvindelmano žinai?

ELVIRA.

Nežinau.

KIKSAVYCZIENE (kuri prieš valandą inėjo isz deszinės su peninaru ir navatnu galvos aptaizymu, su papie rosu burnoje, vyrui in szalį).

Jau negalėjai iszturėti, kad neisz sitarti apie žydą, kas tai per liežuvis!

KIKSAVYCZIA.

Na, kas tai? Ar tai didelis daigtas?

KIKSAVYCZIENE.

Lyg jos nežinotum? Kaip pasakyti jai teip stacziai, be nieko, kad vienas vaikinai žada atvažiuoti tyežia

KIKSAVYCZIA.

Na, tai kalbėk pati, asz nepataikysiu teip, kaip tu nori.

KIKSAVYCZIENE.

Nes reikia turēt czia. . . . O! (duoda sau in kaktą su pirsztu, balsiai, tyežia rodydama in Elvirą, kuri stovi pas langą). Žiurėk, kaip ji ilgisi, net inkiru žiurėti (Elvirai). Ką tu žiuri per tą langą? kas isz to bus. . . . neiszžiurėsi, nē pritrauksi czia nieko, nors turėtumei magnesą akise. (vyrui). Galėtum jukgi kartais užprašyti ką, pasirupinti apie padorą jaunimą. . . . Elvira pasilinksmintų.

KIKSAVYCZIA (in szalį).

Na, tai visai neprastai apvertė.

ELVIRA.

Argi asz kada skundžiuosi? man nekiek nenuobodu.

KIKSEVYCZIENE.

Nes pati nežinai, kaip prie to pripratai, bet man nesakyk, kad tau nebutu nuobodu, kiek kartų atsimeni, kaip tai seniau pas mus buvo (isisznekdama vis daugiaus). — Ach! Dieve, man pacziai. . . . nors balsiai prie to neprisipažincziau. . . . net gaila darosi tų laikų. . . . visados pilna svečių. . . . iszvažiavo vienas, atvažiavo dujen. . . . tie dujen vostik spėjo už vartų, ant jų vietos yra keturi o visi pati aristokracija.

KIKSAVYCZIA (nerimdama, in szalį).

O-o! jau pradėjo, mals dabar kaip girnos.

(Toliaus bus).

PEMPES.

Pareikštelis.

Paraszė Marė Radzevieziutė. Vertė S. Limas.

(Pabaiga.)

Ant suolo arti slenksczio sė lėjo jo Kristina, iszblyszkusi ir iszsigandusi, spausdama rankomis ryszį skarmalų. Negalėjo žodžio isztarti isz suspaustos gerklės.

Senis atsipeikėjo ir pirmas atsilipė:

— Ko tu czionais?

— Nesveika, tėti. Duokit pas savę truputį atsiilsėti — susznabzdėjo, apsiliedama aszaromis

— Prisigyvenai sau vargo. Kas tau?

— Krutinę skauda, kosulys vargina, sveikatos nebeturiu. Sunki buvo tarnysta, patrukau.

— Liuosas noras buvo. O kur tavo Povylas?

— Tuojaus rudenije in kariumenę nuėjo.

— Toks tai tavo buvo vieszpatavimas. Negaila tau buvo tėvo, dabar man tavęs negaila.

Vienog jai nieko nedarė, nevarė laukan.

Insidrąsinusi, insigaspadoravo gryczioje po senovei, o jisai prieszingai paprocziui neiszėjo ant paszalia, tik tai vaikė ją savo akimis, kad ji puldinėjo nog pecziaus in prieangi, nog stalo in kamarą.

Buvo labai atsimainiusi — pažyti jos nebuvo galima. Isz žydinczios merginos tapo iszdziuvusi, geltona ant veido, kosulys plėszė jai krutinę. Turėjo ant skruostų raudonus taszkus, o akise nesveiką ugnį, krutėjo lyg karsztligėje, tankiai stodavosi kvapą atgriebti. Vienog džiaugsmas isz sugryžimo ir tėvo minksz-

tumas szildė jos sustingusias spėkas.

Antrą dieną, užsiėmė valymu gryczios, skalbimu, kepimu duonos, ir keletą dienų vaikszcziujo spėriai. Kalbėjo, kad daržą prižiurės, kad pirks parszelį, vakarais apsakinėjo tėvui apie dvarą, kurį pažino, mėgino juokauti ir szypsotis.

Paskui staiga vieną rytą neatsikėlė isz lovos. Kraujas jai isz gerklės prasimuszė. Teip nusilpo, kad akių atverti negalėjo, ir gulėjo, balta kaip popiera, ties langu ant suolo, jau net nekosėdama. Rankos jos pasidarė szidrios kaip vaszkas, skruostai susiasztrino, balsas tapo silpnas, kaip dvelktelejimas.

Senis nusigando, apstulpo. Iszėme isz po anglių kamaroje pinigų ir nuėjo klausti rodos pas žinunus, pasiėmęs saujelę jos plaukų. Rodavo josi trijų, apėjo deszintį mylių, parsineszė žolių smilkimui ir gėrymui, ir nusprendimą, jog kaszinkas merginą užkerėjo.

Tris dienas vaikszcziujo, o tuom tarpu jo Kristina geso tuszcziuje gryczioje.

Vienog neužgeso be gramnyczios ta paskutinė. Sugryžęs vakare rado jis ją da gyvą. Nuslinko apsismilkyti ir atsigerti žolių, bueziavo jam rankas, sakė, kad jai lengviaus, kad neužilgo atsikels ir pasveiks visiszcai prie jo.

Paskui ją miegas apėmė, ir senis nuvargęs, užmigo greta jos. Ausztant orui prikėlė jį su kaszinkokia baime:

— Tėvuk — man tamsu!

Paszoko ir pažino, kad mirszta.

Tada pirmuciausiai metėsi prie abrozėlio, prie vaszkinės žvakės, uždegė ir padavė jai.

Kruptelėjo.

— Kas tai? — paklausė.

— Gramnyczia, vaikeli,

— Oi — tai asz mirsztu! Oi — bijausi! — susznabzdėjo, neimdama jos in rankas.

Paskui vienog paėmė žvakę, ir tylios aszaros pradėjo jai tekėti isz akių.

— Sudiev, tėvuk. Oi, dalisgi mano!

Dienelė brėszko ir pempės rėkė, kad sargo duktė kvepuoti nustojo. Senis uždengė jai veidą su paklode ir ilgai sėdėjo prie kojų, lyg apsvaigęs.

Gal mąstė, kaip ir ją palaidoti be žmonių, bet toje valandoje in gryczia inėjo du vyrai, pribuvę isz dvaro malkų, ir pamatė gramnyczia per langą.

Taigižinia pasklydo; per dvi dienos buvo garsu pas sargą, kalė grabą, gērė degtinę, minėjo velionę.

Paskui treciaią rytą keturi vyrai paėmė medinę skrynę ant peczių ir vedžiami senio, kurs žinojo seklesnes vietas, nuneszė Kristina per lieknus ant kapinių. Bovo tai areziausias kelias, bet neviliojantis motorių eiti paskui grabą, taigi niekas nelydėjo velionės. Ejo tylėdami, tiktai vanduo teszkėjo po kojų, pempės dejavo, kaip raudotojos ant szermenų, o sargas dairėsi kartais, duodamas neszėjams trumpus nurodymus apie neužmatomą duobę arba saugų kelmą.

Ties putinasis atsilsėjo truputį, o paskui ėjo tolyn, ir vietomis tas grabas, rodėsi, plaukė po žalumą ir

vandenį, teip giliai klimpo neszėjai.

Kad sargas tuom keliu sugryžo isz laidotuvių, szuva jį sutiko ant sausumos, szokdamas jam ant krutinės. Sargas apsikabino jį ir tarė:

— Na, neateis pas mus jau niekas isz jų. Dabar mes vieni esame gaspadoriai.

Isztiesų visi siulai, riszantieji tą žmogų su gyvenimu, buvo jau pertraukti. Nog to laiko kalbėjo tiktai isz pareigos su žmonėmis, isz liuso noro su szunimi. Gal butų pradėjęs gerti, jei arti butu buvusi karczema, bet tyrlaukije tas buvo negalimu daigtu.

Kaip maszina pildė tarnystą ir isz paprocio dėjo pelną kampe kamaroje, nemislydamas kam ir delko jį taupia, pagaliaus niekados pinigų neskaitė.

Kad landžiojo po giria, tylus, bežadis, darė inspuđį kemo, visas pilkas, szliauzdamas be szlamėjimo, o szuva priesz jį bėgo teipgi tyliai, slankiodamas, dairydamosis bailiai, nelodamas niekados. Žmonės prietaringai bijojosi tų dviejų szeszėlių.

Kas vakaras senis sėdėdavo ant paszalio. Kad budavo labai giedra, galėjo matyti ant kraszto regraczio, už žalių marių, baltą juostą, ant jos judas linijas.

Buvo tai kapinės, pasisziauszę kryžiais.

Pauksezių riksmas pripildydavo lieknus, tenais toliau buvo romybė.

Laike tų jo vakarinių mąstymų szuva valkiojosi po kelmus, naikydamos kiauszinius lizduose, kartais jaunus pauksztukus.

Tas medžiojimas tapo priezastim jo pragaiszimo.

Ponas buvo medžiotojas, rupinosi apie laukinius žvėris ir paukszczius.

Vieną dieną sutiko szunį baloje, su kruvinu snukiu, ir nesiklausdamas keno buvo — nuszovė.

Sargas atbėgo ant triukšmo; iszgirdo gailius vaitojimus draugo, pribėgo prie jo, kad szuva raitėsi paskutiniuose kruptelėjimuose, pagriebė jį ant rankų ir sviedė atgal in vandenį, jau negyva.

Nieko neisztatė, tiktai nubalo jam lupos, ir drebėjo. kaip drugio apimtos, o aplinkui jį kraujas raudonavo.

Pauksčiai, pabaidyti szuviu, kaip paprastai baliniai pauksčiai, atkaklus, vietoje lėkti tolyn, pulkais skraidė ant žmonių galvos.

Tilvikai, batalijonai riksmu pripildė orą, o garsiausiai, kaip visados, klykė pempės.

Senis suprato, kad teip džiangėsi isz mirties jo draugo, kad isz jo dabar tycziojasi.

Bet jautėsi nepajiegiu akyvaizdoje fakto mirties, akyvaizdoje valios pono, ir tiktai krauju aptekusiomis akimis in jas pažiūrėjo ir kumščia pagrumojo.

Ponas pas jį ėjo ir szaukė:

— O ką, gerai pataikiau, seni?

Prisiartino ir pridurė:

— Žinai gal, keno tas szuva?

— Mano — tarė trumpai.

— Tavo? — nusistebėjo medžiotojas. — Gražiai jį iszauginai. Tu sargas, o jis vagis! Na, bet tau jo gaila, matau. Duosiu tau szuniuką.

— Acziui, bet jau auginti nenoriu. Nėra kam gryczioje szuniuką prižiūrēt, tai sunyks.

Ir nog to laiko nėkoko neturėjo draugo. Gryczia, uždaryta per visą dieną, vakarais tiktai stulpu dumų iszsiduodavo, jog yra užgyventa, nėkoks balsas nepertraukdavo tylumos, žvėrys ir laukiniai pauksčiai teip apsi-

prato su ja, kad ineidavo net ir vidų; ežiai gyveno gryczioje, o lizdų pilna buvo plysziuose. Pilki, nevodingi žalčiai žiurėdavo in puodus, ir miegodavo pelenuose, o duoną gulinczią ant stalo lesė geniai.

Senis kentėjo tai be piktumo, bet ir be paguodos, lyg būtų užleidęs jiems gryczią, o pats, jeigu tik sugryžo isz apžiūrėjimo, sėdosi in paszali. Ten valgė, ten lopė drapanas, ten piaustė ant rieszutinės laidos paslaptingas ramtis ir ženklus, isz kurios paskui iszduodavo užveizdėtojui atskaitą parkirstų medžių ir miszkinės ukės.

Teip jam slinko žiemos ir vasaros. Nebutų pataikęs jų suskaityti, nes tai rokundai nevartojo lazgos, bet jautė, kad daug ženklų ir kryželių turėjo ant peczių. Ypacz kojos jautė silpstantį gyvenimą, perleistą darbuose po drėgmę bei kelmus. Stingo jam keliuose, brinko žiemos laike.

Vienog tarnystą pildė su reguliariskumu laikrodžio, tiktai per szventę jau ilsėjosi, gulėdamas žiemą visą dieną ant pecziaus, vasarą stypsodamas priesz saulę ant paszalie. To tylinezio pailsio niekas jam nepertraukdavo — net nė mintys. Buvo tai pusmiegis apsvaigimas.

Vieną szventę ankstybame pavasarije gulėjo jis prie sienos, kad jautri ausis iszgirdo žingsnius ant takelio isz szilo.

Apsidairė pamaži ir nusistebėjo, pamatęs vaikną indegusį ir pajuodavusį, kurs prie jo ėjo, isztolo sveikindamas jį szypsojimusi.

Prisiartino ir vis szypsodamasis pasilenkė prie rankos.

— Kaip jums einasi, dėde. Ar sveiki?

— Gyvas da. Kas tu? Ko? Szendie szventė, isz girios niekas neveža.

— Tai manęs nepažinote? Asz Povylyas. Stacziai i-z tarnystos einu. Užėjau pakelėje namo, kad jus pasveikyti. Ar jusų Kristina sveika?

Senis pradėjo keistai szypsotis.

— Aha! tai tu su ja mylėjėisi. Aha! Atėjei ant jos pasižiūrėti. Na — gerai toks atminimas — tiktai jos neįjieszkokie jau czia vandenije, tiktai smiltije — aure kur!

Ir pasikeldamas parodė ranka ant siauros baltos juostos už žalių klampynių.

— Mirė! — susznabzdėjo vaikinas, vaitodamas.

Senis galvą linktelėjo.

Ta gailestis regima, netikėta, pirma, kurią sutiko gyvastije, sujudino jį kaip degtinē — atriszo liežuvį.

— Kaipgi, mirė. Treczias jau pavasaris. Teip pat, kaip dabar, pempės ant grabo rėkē, aimanavo. Tik-tai tada vandens daugiau buvo, nes žiemą daug buvo sniego. Daigtais žmonėms, ką neszė, buvo lig juostai. Dabar jai tenai visados sausa. Kaipgi — sausa.

— Tai jus dabar neturite nieko? patys? — tarė vaikinas, dairydamsis ant gryczios.

— Oką man turėti? Vaikų daugiau nebuvo. Dvejatas! Buvo szuvą, bet ir tas ten, vandenije, supuvo nuszautas. Lisdus szelmis draskė.....

— Tai jums labai nuododu?

— Ko? buvo laikas apsiprasti.

Pažiūrėjo in žaliuojanczias mares ir nutilo.

Vaikinas atsisėdo ant žemės, nuvargusias kojas isztiesė ir nuleidęs galvą, sumurmėjo:

— O asz džiaugiausi. Jusų gegelė atmintije man buvo. Nenorėjote jos nog savęs duoti, ketinau praszyti, kad manę pas savę paįmtamete. Mislįjau sunum jums buti. Oi, nuobodu man dadar, nuobodu!

Po to pasiskundimo tylėjo jau a'budu.

Gy-vi — gy-vi — gy-vi! — aimanavo pempės, lakiodamos, kaipo baliiniai juodi paukscziai, czia pat ant vandens.

Ant galo vaikinas atsistojo, czebatas nusimovė, rengdamasis in kelionę. Senis rodėsi jau jo nedematas.

— Sudiev, dėde! Atlankysiu Kristiną pakelėje. Gal ir jus eisite. Szendie szventē. Ant musų vargo iszsigersime karczemoje.

— Eik su Dievu! Asz nevaiksz-czioju už balos. Ko? Czia linksmiav. O ant tos smilties žmonės duos ir man vietą ant amžių. Tu, užėik czia kartais, kada panorėsi!

Vaikinas nuėjo. Senis žiūrėjo in jį, pasinėrusį iki juostai žalumoje, ir perleido jį akimis net iki krasztui klampynių.

Paskui vėlai ant paszaliao iszsitiesė ir gulėjo ilgas valandas, užmigdytas szilo szlamėjimu ir pempių aimanavimu.

Pavakarėje nutilo paukszcziai ir rukas pradėjo keltis isz liekno, valkiotis po jį.

Mėnuo užtekėjo isz anos pusės kapinių ir per tą ruką vīs rodėsi aiszkėsniš; naktiniai paukszcziai ir varlės pradėjo giedoti.

Senis ai-zkiaiai matė, kaip isz kero putinų iszėjo Pilypas ir nog kelmo ant kelmo szokinėjo, vejodamas pempes, svaidydamas ant jų saujas purvo, paskui nog mėnulio prisiartino prie vaiko du pavidalų. Motina gaubėsi su skura, drebėdama nog drugio, Kristina denge ranka priesz vėją nuodegą gramnyczios ir szvietē nuo tos szventos ugnies geltonai — kaip szventa.

Sueidavo trise ir tenais szildė rankas prie liepsnos, glaudėsi prie jos. Paskui paeiliui eidami, ėjo artyn ir galvas kratė seniui, szaukdami be žodžių. Senis jų nesibįjojo. Žiūrėjo, akis isztempęs, idant butu tikras, kad nesapnuoja.

O vienok sapnavo turbut, nes ant klampynių buvo tiktai rukas, mėnulis ir kur nekur iszbliszkusios, naktinės ugnelės. Galas.

Isz moksliszko judejimo.

Moksliszki isztirimai.

Jau seniaus garsus Europoj Falb apgarsino savo nuomonę apie priežastis žemės drebėjimų ir vulkanų iszsiveržimų. Falb nusprendė, kad teip žemės drebėjimus, kaip ir vulkanų iszsiveržimus gindo ant žemės jos arcziausias kaimynas ir sunus, apszviecziantis naktis mėnulis. Iszsyk vienok nedaugelis mokslinczių Falbui patikėjo, nes jisai apgarsino vien savo nuomonę, ant jos vienok parėmimo reikėjo daugiau faktų. Faktų tokių Europos mokslincziams truko; kadangi Europoj recziaus atsitinka žemės drebėjimai negu kitose mūsų žemės dalyse, todėl Europos mokslincziams truko gelėjimo tą dalyką isztirti.

Dabar vienok vienas angliszkas mokslinczius, kurisai 8 metus iszbuvo kaipo universiteto profesorius Japonijoj, kur tankiausiai atsitinka žemės drebėjimai, pradėjo tuos žemės drebėjima tēmyti. Jis pradėjo prie savo tirinėjimų taikyti Falbo teoriją. Per tuos 8 metus, kuriuos iszbuvo Japonijoj angliszkas mokslinczius, buvo ten užtēmyta 7000 žemės drebėjimų, kurių daugumas paremia Falbo nusprendimą. Jie turėjo didelį susirizimą su padėjimu mėnulio; visi didesni žemės drebėjimai ir vulkanų iszsiveržimai vulkaniszkuose apskricziuose atsitiko tasyk, kado mėnulis buvo arcziausiai žemės ir ties Japonijos meridijanų. Juo arcziaus buvo mė-

nulis, juo smarkešni iszsiveržimai.

Tie patēmyjimai vienok daryti tik Japonijoj, todėl ant galutino nusprendimo apie teisingumą Falbo nuomonės jų dar neužtenka, ant to reikalingi yra tēmyjimai ir kituose krasztuose. Teoretiszka tai nuomonė turi pamatą, bet ar isztikro teip yra, ant to reikia faktiszkų patēmyjimų. Jeigu mėnulis užtekėjęs pakelia jurėse vandenį, tai teip jau jis gal ir tur pakelti ugninį skystimą žemės vuduriuose, jeigu tik isztikro tie žemės viduriai skysti, sutirpę. Pasi-kėlimas gi to skystimo ir gindo žemės drebėjimus ir iszsiveržimą skystimo per vulkanų olas.

*

*

*

Kas skaitė knygą lietuviszkoj kalboj „Apie žemę ir kitus svietus“, tas žino, kad arcziausiai saulės yra ne žemė, bet kitos jos kaiminkos: Merkuras ir Venus. Merkuras yra arcziausiai saulės, nes tik 8½ milijonų mylių nuo jos. Antroji planeta, Venus, yra nuo saulės ant 14½ milijonų mylių. Trecią gi vietą užima mūsų žemė.

Tos mūsų žemės kaiminkos, nors teip arti jos ēsanczios, mažai mūsų mokslinczių isztirtos, o jau kur kas mažiaus už kitoj žemės pusėj esanti Marsą, kurisai isz visų dangiszkių svietų geriausiai pažįstamas. Paskutiniuose vienok laikuose mokslincziai atkreipė labiaus savo atydą ir ant tų

dviejų arčiausiai saulės esančių planetų. Tėmyjimais vienok tie net nugązdino mokslinczius.

Angliszkas mokslinczius Powelt, kurisai užsiēmė tirinėjimu tiedviejų musų žemės kaiminkų, nusprendė, kad teip Mercuras, kaip ir Wenus neatkreipia visų savo krasztų saulės link, bet saulė apszvieczia vien vieną tų planetų szoną, kits gī niekada į saulę neatsikreipia; visai teip, kaip tai yra su musų mėnuliu, kurisai niekada ne atkreipia žemės link kitų savo szonų, bet visada rodo jai tą paczią savo pusę. Tokiu budu teip Mercuras, kaip ir Venera nēra tai teip sakant planetomis, bet saulės mėnuliais. Tirinėjimas kitų

mokslinczių neužgynė to Pawelio nusprendimo. Taigi jeigu ant Merкуро arba Veneros gyventu žmonės, tai jie galētu gyventi vien ant vienos jų pusės nukreiptos in saulę, kadangi, kaip žinoma, teip žmonės, kaip visoki gyvuoliai ir augmens gal gyventi ir augti tik ten, kur prisigriebia saulės szviesa ir sziluma; szaltyj ir tamsybėse negal pasirodyti nė jokia gyvybė. Mokslincziai ne paramina nė žemės gyventojų, nes jie sako, kad kas atsitiko su anomis žemės kaiminkoms, tas gal ir su žeme toliaus atsitikti, taigi kad žemė nukreiptu tik vieną savo szoną prie saulės, kiti gi, nesugriebdami nuo jos szilumos ir szviesos, turētu apmirti.

Nauji iszradimai.

— Latrobe, Pa. kalvis Fremble iszrado naują motorą, arba varymo prietaisa, kurią pritaikė prie bicylių. Pajiega varanti bicyklį yra paprastas szaudymui parakas. Atliktos bandavonės pasisekė labai gerai. Visa prietaisa lengva; sveria vos 8 svarus, turi 8 colius ilgio. 7 coliu cilindėrį pripila penkis parako svarus, kurisai explioduodamas mažomis dalelėmis suteikia atsankanczią pajiegą varymui tokio bicyklio. Penkių parako svarų užtenka ant nuvažiavimo 100 mylių. Vaziuojantis ant tokio bicyklio nereikalauja savęs alsyti, nes czia kojų pajiegą užstoja explioduojantis parakas.

vieta; ypacz gi juom galės pasinaudoti dirbanti orlaivius.

— Mieste Providence padirbdino naują alektriszką laivą pagal Paintono plianus. Naujas laivas turi net 16 varanczių laivą szriubų, kurie varo jį su greitumu 45 mylių ant valandos. Maszinos užima mažai ruimo. Szriubai, apart suteikimo didelės greitumos, dar mažina siubavymą laivo ant jurių vilnių. Pagal iszrokavimą iszradėjo, užteks trijų dienų ant kelionės isz New-Yorko in Europą, taigi tam naujam laivui užteks tik treczdalio laiko ant atlikimo visos kelionės.

Neseniai iszrado naują metalų dar lengvesnį už aliuminijų. Metalus tasai baltas, kaip ir aliuminijus, bet už jį daug lengvesnis. Jeigu padarymas jo bus pigesnis už aliuminijaus padarymą, tai užstos visur paskutinio

Prancuziszkų kapitalistų kumpanija ant neseniai prancuzų užimtos salos Madagaskaros įrengė verpinyczią, kurioj verpia siulus isz esanczios ant tos salos vorų veislės vortinklių. Tyczia parengtos maszinos vynioja vortinklio

siulus tiesiog nuo voro, kurisai pirmą valandą duoda 100, toliaus gi 150 jardų ilgio vortinklių. Iš vortinklių dirba čia teipogi puikius labai plonus audimus. Vorus čia tyečia augina. 200 metų atgal jau Prancuzijoje augino vorus ir dirbo iš jų vortinklinius audimus, tik jie buvo nedruti, todėl paskui paliovė auginę. Vortinkliai vorų esančių ant Madagarskaro esą labai druti.

— Maskolizkas akių daktaras Noiszevsky, iszrado naują prietaisą, jo pramintą elektroftalum, su kurios pagelba su visu nematanti neregiai galės orientuotis ir matyti szviesą. Apie tokį jau iszradimą rašo ir Amerikos laikraszečiai, tik jie paduoda, buk tokią prietaisą iszrado Edison. Nežinia tik, kodėl Edison pirmiaus negarsino apie savo prietaisą, bet tik tada apie jo darbą pasklido žinios po Amerikos laikraszečius, kada Noiszevsky apgarsino pamatus, ant kokių tasai iszradimas remiasi, bet jis, kaip paprastai Europos mokslinčiai daro, nepatentavo savo iszradimo. Pamatui daugumo garsiausių Amerikos iszradimų buvo europiečių isztirimai ir isz jų pasinaudojo amerikiečiai, kurie tuojaus juos iszbandė,

užpotentavo ir tokiu budu pavėržė nuo europiečių tirinėtojų. Tas pats gal but dabar ir su reklamuojamu Edisonso iszradimu.

— Žinote, kad gumą arba kaučiu-ką padirba isz skystimo guminių medžių, augančių karsztuose krasztuose. Medį įkajoja ir paskui renka tekanti isz pakapotų vietų skystimą. Skystimą tokį duoda ne tik medžio kamienas, bet ir lapai. Dabar neiszpasakytai daug reikalauja guminių iszdirbimų, kurie juo toliaus, juo didesnį randa pritaikymą; tuom tarpu girios guminių medžių susimažino, todėl guminių iszdirbimų pradeda pritrukti. William Falconer isz Sonoma paviečio, Kalifornijoje, pranesza, kad jis surado naują budą gumos padirbimo ir tai ne isz guminių medžių; kasztai padirbimo tik ketvirta dalis to, ką kasztuoja tikras isz guminių medžių kaučukas. Dirba jis jį teipogi isz vienos augančios Kalifornijoje medžių veislės, žinoma, kaipo amerikietis visur jieszkantis sau pelno, ne sako isz kokio medžio tą dirba. Jau susitvėre kompanija, kuri tą Falconero iszradimą rengiasi eksploatuoti ir parengti dirbtuvę.

Apie žemės senuma.

Pagal Kramsztiką raszė Diletantas.

(Tęsimas).

Kitas vandenrodis, kurį tyrinėjo Girard'as, randasi neteli miesto Kairo, ant salos Rudah. Yra tai marmulinis stulpas, atnaujycas arabų kalifų pusėje devinto szimtmečio, — vienas yra 0,541 (pusė su virszum) metro ilgio. Skirtumas tarp pilno patvinimo 1800 metuose ir patvinimo laikuose pastatymo vandenrodžio iszneszė 1,149 metro (aplink vieną ir deszimtą dalį metro), isz ko iszema,

kad Niliaus dugnas ties Kairu keliasi ant 0,120 (dvyliktą szimtinę dalį) metro kas szimtas metų. Girard'as iš tų dviejų skaitlinių paėmė vidutinį ir tokiu būdu pažymino, kad dugnas Niliaus, apskritai skaitant, keliasi ant 0,126 metro kas szimtas metų; ant tokio pat augšezcio turi keltis augimas deltos. Girardas apžiūrėjo teippat yvairius senus paminklus Egipte, atkasė jų pamatus ir priimdamas, kad mulas auga ant 0,126 metrų ant szimtmeczio, apskaitė metus, kuriuose jie buvo pastatyti. Pagal tuos apskaitymus pastatymas Tebų pripuola ant 2960 m. priesz Kristų, o Luksorians paminklų ant 1400 priesz Kristų.

Paskesniuose laikuose mokslinikai placziau užsiēmė tokiais tyrinėjimais; kasė jie delta yvairiose vietose, gręžė gražtais. Kad 1851 ir 1854 metuose Hehekyanas Bejas darė tokius pajieszkojimus, atrado yvairiose gilumose szukes molinių indų; ties Heliopolis jos tapo atrastos 60 angliszky pėdų gilumo. Karolius Lyell'is, priimdamas, kad dumblas keliasi ant 6 krumplių (colių) kas szimmetis, apskaitė, juog tos szukės yra senumo 12.000 metų. Tokias szukes kitas tyrinėtojas, Linant Bejas, atkasė netoli miesto Kairo gilumoje 72 angl. pėdų; kadangi toje vietoje szimmetinis pasikėlimas dumblo buvo apskaitytas tiktai ant dviejų su virszum colių, reikėjo toms szukėms duoti senumą 30.000 metų.

Iš tų apskaitymų iszeina, kad pirm 12, o net 30 tukstanczių metų jau gyveno žmonės ant svieto ir pasiekė gan augstą laipsnį kulturos. Oskaras Fraas vienog iszrodė, kad toms szukėms negalima duoti tokį senumą, nes egiptiezziai visados kasė gilius

szulinius ir kanalus, in kuriuos lengvai galėjo isiganti visoki sumusztį indai, ypacz kad keleiviai nesziojosi kelionėje molinius ozbonus vandeniui senti. Apskritai imant, negalima apskaityti, kaip senas yra dumblas, sunesztas ant deltos, nes Nilius abelnai pulieka yvairiose vietose nevienodą daugybę dumblo; kur vanduo laike patvinimo susilaiko kokiu nors būdu, ten po nupuolimo vandens atsiranda daugiau dumblo, nekaip vietose, kur vanduo teka greicziau. Teip, ties sala Elefantina per 1700 metus dumblas, pagal apskaitimus mokslinikų, pasikėlė ant 9 pėdų, ties Tebais ant 7, ties Kairu nepasikėlė nė ant 6, o netoli nog marių toks pasikėlimas yra dar mažesnis. Be to, kad seniau delta buvo siauresnė, be abejo ir storis posilikusio nuo patvinių dumblo buvo kitokis. Viskas tas verczia nepriduoti didelės svarbos apskaitymams mokslinikų.

Ties Kairu storis sunesztos dumblo isznesza 8 metrus; taigi jeigu priimsime, pagal Girard'ą, jog dumblas auga per szimtą metų ant 0,126 metro, iszeina, kad visa delta pasidarė per 6350 metų, t. y. kad Nilius atsirado ant žemės tiktai priesz 6350 metų.

Yra dar kitas budas apskaitymo senumo Niliaus deltos. Remiasi jis ant daugumo dumblo, kuri upė nesza kasmė, ir ant didumo deltos. Niliaus delta, kaip jau pirmiau sakėme, turi pavidalą trikambio, kurio pamatas turi 40 milių ilgio, o atstumas pamato nuo virszunės isznesza 23 milias, taigi visas deltos pavirszis turi 264960 milijonų ketvirtainių pėdų. Jeigu toliau priimsime gilumą deltos ant 31,8 pėdos, tai tilpsznumas visos deltos ligysis 8425728 milijonams szeszsiensinių (kubiszky) pėdų. Iš antros pusės, pa-

gal Ehrenbergą, Nilius palieka kasmet laike patvinimo 2064 milijonus szeszšieninių pėdų. Taigi iszeina, kad visa delta galėjo buti suneszta per

8425728

———— = 4082 metus.

2064

Teip senumą deltas apskaitė Kjerulfas; vienog jis pats tokiam apskaitymui nepriduoda didelės vertės, nors tvirtina, kat laikas, kuriamė susidarė delta, nepervirszyja, 4000 — 6000 m.

Isz to visko aiszkiai pasirodo tik vienas dalykas, — kad, jeigu sunku yra apskaicyti senumą Niliaus deltas, tai dar sunkiau yra spręsti apie senumą gomulio, ant kurio gyvename, ir tas, kurs sako, kad žemė tokiamė pavidale, kokiamė dabar matome, ne yra senesnė per 6000 — 7000 metų, turi lygią tiesą su tuo, kurs apskaito jos amžių ant milijonų metų.

(Toliaus bus).

Aidai Kraziu atsitikimu.

Keturi metai jau baigiasi, kaip lietuviai nukentėjo Kraziuose nog maskolių, gindami savo tautiszka turtą, savo tiesas ir tikėjimą; o szaukšmas ir vaitojimai jų da ir dabartės atsiliepia po visą Lietuvą ir Žemaitiją.

Nieku da mes, turbut, lig sziol nepasinaudojome teip iszmintingai del pakėlimo lietuviszkos dvasios ir neapykantos del tironiszko maskolių rėdo, kaip kad anuom barbariszku atsitikimu, praplatydami apie tai žinias su menkiausiais mažmožiais placziai po visą pasaulių.

Dvi lietuviszkos brosziuoros iszėjo apie tai Prusuose, isz kurių antroji: „Keletas rasztų apie Krazių atsitikimą“, Lietuvoj dideliai prasiplatino. Dvi teipgi iszėjo Amerikoj: „Kankinimas Katalikų Kraziuose“, drama, kuri perstatyta keliose vieto- se ant scenos padarė savo laike ant lietuvių didelį inspuđį ir „Krazių Skerdynė“, aiszkiai apraszanti paczius atsitimus, sudo isztarmę ir pa-

sekmes, iszduota kiek paskiaus, atnaujino atmintije lietuvių vargus po maskoliumi.

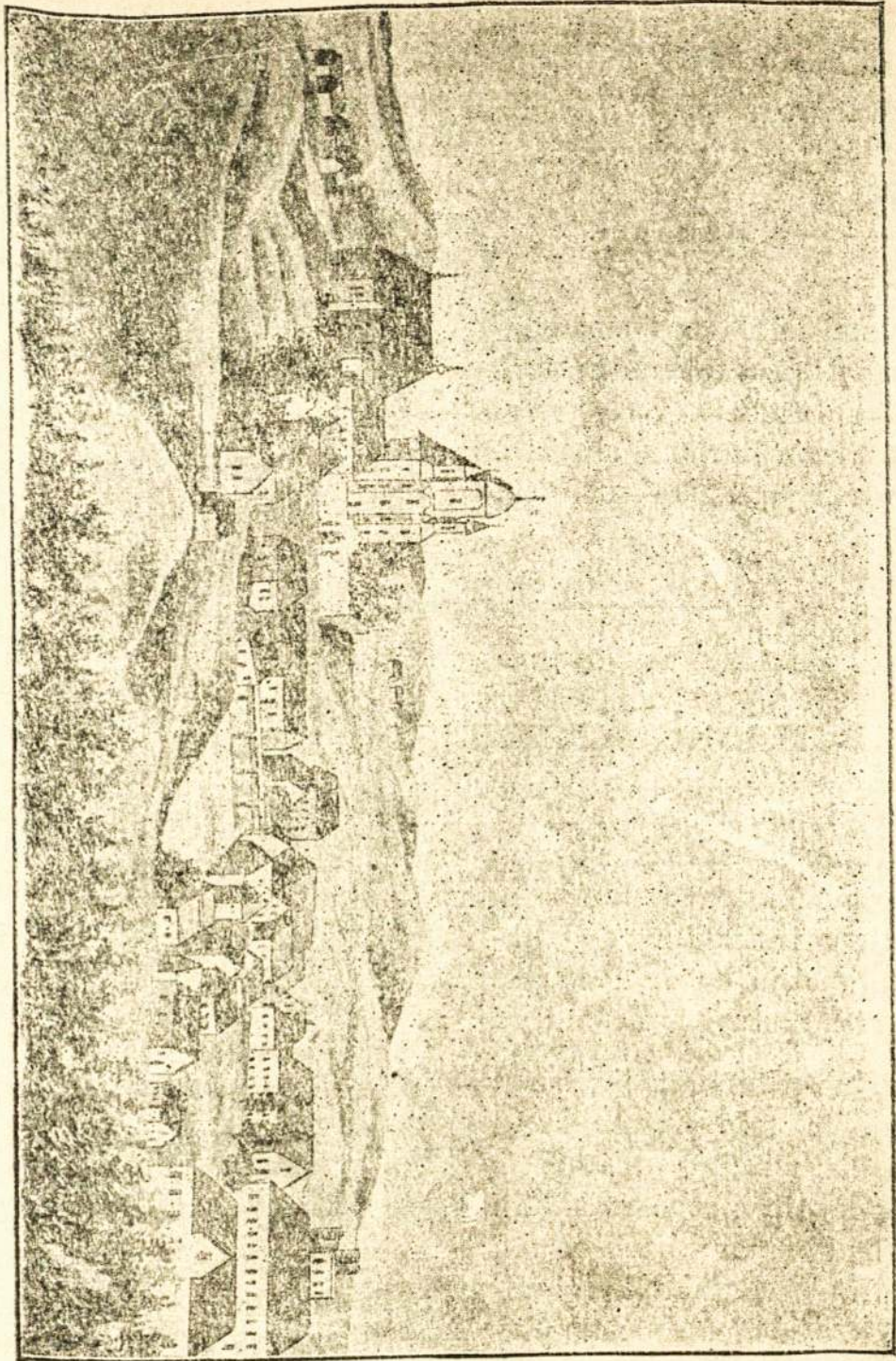
Kaip szendie stovi Krazių bažny- czia ir kliosztorius?

Aplaištę kraujais, iszgabenę isz bažnyczios visus vertesnius daigtus, iszlaužę, uždarė ir užpezėtijo maskoliai tą bažnytėlę, bet rankos prie jos sugriovimo pridėti niszdryso.

Ar bus toj bažnyczia kada sugražyta katalikams, nežinia, nors yra žinoma, kad Vilniaus sudas, spręsdamas apie kaltę kražieczyų, pripažino, kad griauti tuos murus maskoliams neapsimokėtu.

Stodolskis, sudo pirmsėdis, teip apie tai raszė ministeriui teisdarys- tės: „Bažnyczią tą vietoj atiduoti parapijai, nes, kaip liudija patys parapijonai, dabartinė ēsanti sena ir supuvus, (Klingebergis) netik kad nusprendė uždaryti, bet sugriauti, kas pagal žodžius paties gubernatoriaus kasztuotu rėdui in 11,000 rb.

Kražių bažnyčia.

Paklausė matyti, kaip žiūrėjo, kaip stovėjęs koralas kražiečių ir vėdžia Stodolskio žodžių, negriūja tos kam aptykus, Kauno gubernabažnytėlės, bet palikta be torius Klingebergis vienog likos isz priežiuros, uždaryta, toj pati na- Kauno iszkeltas in sziaurrytinę Ma- bagė griuva. skoliją, nors kora toj buvo del jo

Kas link kankytinių kražiečių, tai per lengva. Orzevski da ir dabar atsėdėjus Juozui Margevycziui, Jonui general-gubernatorauja Vilniuje, Rimkui, Jokubui Zutautai ir Juozui nenorėjo jį koroti valdžia svietiszka, Brazlauckui po vienus metus kalini- tai pakorojo visoteisingiausiasis Die- je, dabar jau visi yra liuosi. vas užleisdamas sunkią ligą.

Kankytojas Kražių Klingebergis.

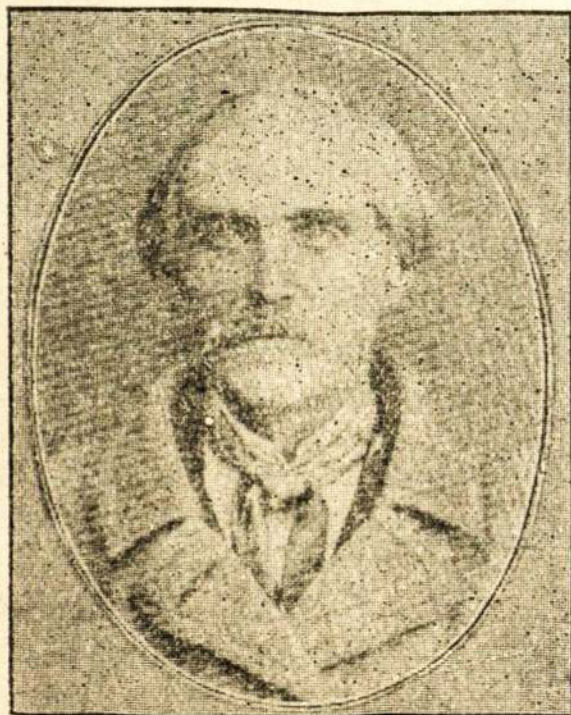
Nor szendien pasibaigę jau yra Kražiečių asabiszkos kankynės, visa Lietuva vienog nepaliauja ir ilgai da nepaliaus verkusi tų, kurie už teisybę nežmoniszka turėjo kentėti.

Pagal naujausias žinias, 16 ypatų vyriszkos lyties, amžiaus nog 14 iki

70 metų, gavo kiekvienas nog 25 iki 50 kazokiszką nagaikų. Paszautų isz maskoliszky revolverių buvo per 10, isz kurių buvo 1 mergina. Žinomi isz paszautųjų yra tik tie, kuriuos gydė daktarai ir Vilniaus sude apie tai pripažino. Ant szventoriaus ir bažnyczioj laike sumiszimo buvo sunkiai sužeistų nagaikomis ir sutremptų arklių kojomis in 30 ypatų vyrų ir moterų.

Vieszai per kazokus žagintų moterų ir merginų žinoma yra in 40.

Užmusztų buvo apart tų, ką yra paduoti knygutėje „Kražių skerdyne“ da sekantiejie: Jonas Bumbalas sužeistas pasimirė nog pervirszaus tekėjimo kraujo. Juozas Levickas pasimirė kalinije, Szilleris, rāndavotojas kliosztoriaus dvaro, gindamas nog kazokų tarnaitę, teip buvo sunkiai sumusztas, kad isz to mirė. Emilija Luksziutė sužaginta kazokų, pasimirė in antrą dieną, o Petronė Gaidinauckiutė isz Szunelių buvo teip sužeista in galvą, kad gavo sumiszimą proto.

Feliksas Andriejauckas.

Teodora Zajauckiutė.

Paduodame czion da tipiszku kra- dukters zakristijono, kuri kartu su
ziecziu paveikslėliu: Felikso Andrie- tėvais sėdėjo kalinije ir paskiaus ant
jaucko, kurs buvęs vienu isz karsz- suolo apskųstuju.
cziausių Kražių bažnyezios apginėju, Kas link advokatų ypatingai anų
kurs kalbėdavęs su gubernatorium isz Petrapilės ir Maskvos: kunig.
varde visų ir kurs bažnyezioj guber- Urusovo, Andriejevsko, Turezanino-
natoriui liepęs raszyti protokolą, ir vo, Žukovskio ir Kaminskio isz Var-
paveikslėlį Teodoros Zajauckiutes, szavos, apie kuriuos buvo kalbama,

Žukovski, Szostakovski, Węslawski, Biały.
Kn. Urusov, Andrzejewski, Kaminski, Turezenin.

kad isz asabiszko pajautimo atvažia- dojo isz Kražių atsitikimų lenkai,
vo kražiečių ginti, dasižinojome, kad ypatingai lenkų magnatai, kurie pa-
buvo ypatos augsztos kilmės, kurios sisavino Kražius ir kražiečius, o
apie jų pakvietimą pasirupino, delto ingiję simpatiją minėtų advokatų ir
tai Orževskis savo laike ir liepė žan- szejp daugelio maskolių, padarė pir-
darams kvoshti, kas anuos advokatus mutinį žingsnį prieteip vadinamos len-
partraukė. kiskz kai – rusionzkos santaikos.

Daugiaus vienog už mus pasinau-

Musu abejotojams.

Visi klausymai ir atsakymai ant klausymo, — ko mums reikia, idant mūsų tauta kogericziaus iszsilavytu ir iszgautu prigalinczias sau tiesas, primena man, kad naudinga butu areziczius prisiziurėti istorijai atgijimo tų tautų, kurios budamos beveik blogesniame padėjime nei mes, lietuviai, jau laimingai pasiekė savo geidžiamą mierį.

Asz sziamame savo pjeszinėlij noriu atkartoti keleta eiluczių isz istorijos czeckų atgijimo, kad pertikryti musų mažatikius, kurie arba per tingėjimą, arba per didystę, gėdydamiesi pastoti patys savimi, tarnauja svetimiems dievaicziams, lindodami svetimame kailije, kaipo slapukai, apie savo tėvynės prisikėlimą visai abejodami.

Mes, lietuviai, szendiena vargstame bet czeckų vargai buvo dvigubi. Jų persekiojimai buvo be galo. Czeckų tautos, kurios buvo keturi milijonai žmonių, po 25 suvirszum metų kovos, vos 80 tukstanczių teliko. Aiszkiaus už tuos skaitlius niekas negali parodyti, sako istorikas, kaip baisiai buvo inirszę isznaikyti czeckų tautą. Mokyklose, suduose, administracijoj, visur buvo investa vokiszka kalba. Czekiszkas knygas vokiecziai atiminėjo ir degino. Buvo iszduota net tam tikra instrukcija, kaip reikia įieszkoti czeckiszkas knygas, nes tie patremti žmonės užlaiko jas ir skaito naktimis. Inirszę apveik-

tojai nesidrovėjo net garsyti tarp liaudies, jog kas laiko namuose czeckiszkas knygas, tas laiko velnią. Lengva suprasti, koks buvo czeckų gyvenimas. Su kalba isz visur iszvyta, paniekyta turėjo kiutoti užsišlėpus tarp augszty kalnų vargdienių grintelėse. Daugelis tiesiog licvėsi czeckiszka kalbėje, kad veldžia iszgirdus nepalaikytu už revoliucionistus. Teip labai nupuolus tautiszka dvasei, mokslinykas Balbinas nustojęs vilties pakelti savo Tėvynę koku nors paprastu budu, szaukė prie Sz. Vaclavo, czeckų apgynėjo, meldamas stebuklo isz dangaus. Ta jo malda ir szendien nevienam czeckui aszarasiszspaudžia; ji teip prasideda: „Tegul Dievas teip užmoka kiekvienam už jo nuopelaus, kaip jis tarnavo savo Tėvynei! o augszecziausias ir szvencziausias Vaclave, buki Vrotislavas ir czeckams sugražyk garbę! Pastatyk juos ant tos vietos, nog kurios nustumė musų neparangums ir piktybė prieszų! Tu musų tautos apginėjas! Jeigu mes pražusime, tai tau pražusime! Szios szalies gygentojai tavęs taip negarbys, kaip tarnavo ir mylėjo tavę per amžius czeckai! Jei nenori iszklausyti vaikų žemės, tai iszklausyk nor musų tėvų, senelių, kurie meldžiasi už savo vaikų vaikus ir dabar danguje in Tavę žiurė!“ bet Balbino malda likos neiszklausyta. Ciecorienė Marija Tereza, o da labjaus jos sunus Juozapas II

pasirūpino išvyti čekiszką kalbą ir iš bažnyčių. Ir kuomet visa Europa seniai laikė čekus už žmones jau numirusius, tam polaidotame kune apsireiškė kibirksztėlė gyvasties, smegenyse kelių drąsasirdžių vyrų užgimsta noras pakelti iš numirusių tą lavoną, apie kurią netik didumas svečimtauczių buvo jau pamiršęs, bet jau nieks nė netikėjo, kad da galėtų jis atgyti; pirmas pradėjo tą darbą gr. Antanas Minski, 1774 m. Gerai čekiszkai nemokėdams, jis paraszė vokiszką knygelę: „Čeko atminimas apie vieną svarbų daigtą.“ Tame savo veikalėlij jisai szaukė savo tautiecius brangyti paniekytą kalbą, parodė jos gražumą ir reikalingumą ją užlikiyti.

Czo reikia užtėmyt jog istorikas nž pražudymą Čekijos kaltima didžiunus, bajorus ir Čekijos valdoaus, tēpgi nurodo, kad szii idėja čekių atgijimo išžėjo ne iš salionų, ne iš paikių rumų, ne iš augsztesnių luomų, ją pakėlė žmonės gimę po sziaudiniu stogu, vargdienių pirktelėse. O ir kasgi galėjo geriaus suprasti tautos reikalus, kaip ne liaudės vaikai, prie kurių lopszio motinos daunuoja tautiszkas dainas, ir kurie neg pat mažens žiurėjo savo akimis ant sunkaus ir vargingo gyvenimo tėvų ir brolių? O kokiose sąlygose ta saujalė žmonių pradėjo dirbti savo darbą, kelti ir stīpryti apsīlpanytą tautą, nesibijodami sunkaus darbo, nežiurėdami ant to, ar pasiseks jiems atsiekti geidžiamą sieki. Užstojo dvasios milžinai in pilną dvasiszkos kovos, nulindimų, vargų, bet vedanti prie szviesos idėalo, kelią; už pasiszventimą tie vyrai nelaukė kitokios atpildos, kaip tik per-

sitikrinimą, jog visas jų gyvenimas bus pildymu pareigų doru žmogaus ir tikro smaus Tėvynės. Jų darbas negalėjo jiems daoti nė kokios materialiszkos naudės, jie tiesiog aukavo ant to savo pajiegas. Apie garbę nėr ką nė sakyti. Vienas tų darbinykų, Karolius Havlicki teip kartą išzsitarė: Zmogus neturtingas turī bijoti bado, vagis kartuvių, o čekų literatas ir bado ir kartuvių. Ne tik valdžios turėjo bijotis tie pirmieji darbinykai: Juos niekino ir apjuokė jų paczių tautiečiai, kurie visiszkai, nesupratę jų darbo, ir žiurėjo ant jų, kaip ant žmonių dvasiszka nesubrendusių, kaip ant apsvaigėlių, užsimaniusių dirbti niekam nereikalingą ir nenaudingą darbą. Tarp paczių darbinykų daug padariusių gero, buvo tokių, ką netikėjo, jog jų darbas galėtų but naudingas visai tautai. Net toks Dobrovskis, kurs užsipelnė čekų filiofiogijoje vardą tėvo, szaukė in draugus, tikinecius in atgijimą to, kas per pusantro szimto metų buvo skandinama: „nejudykite numerėliu!“ O kiek išspradžių buvo žmonių atsidavusių tėvynės reikalams, galima matyti iš žodžių, isztartų viename susirinkime čekų literatų: „Jei-gu, sako, dabar ant mus užgriutu lubos, tai butu palaidota visa čekų literatura!“ — „Vienog, acziu Dievi, lubos neužgriuvo ir iš saujos darbinykų išdygo legijonai!“ — szaukia szių dienų čekų istorikas, apraszdamas anuos laikus. Ant visokių kliuczių, ant visokių apjuokimų bei užpuldinėjimų, čekų atsakymas buvo vienas: „asz noriu buti čekiu, nors ir paskutiniu! —

(Sutrumpyta iš „Varpo“ 93 m.)

J. Svetis.

Vietiniai rupesciai.

Teatralizškos kuopos.

Sžimēt ypatingai apšireiskē pas mus stengimasi prie teatralizškų perstatymų. Beveik visose žymesnėse liet. kolonijose snsitvērē arba da tveriasi teatralizškos kuopos, kurios su didesniu ar mažesniu pasisekimu bando prātyti lietuvius prie teatro.

Teip, Chicagoje sžimēt buvo atgrājita komedija „Pinigai Galvasūtkiai“, sutaisyta dr. Stupnickio.

Pittstono teatr. kuopa 22 d. vasario grājinc „Gužucio“, „Penas ir Muzikāi.“

Mt. Carmiuosē buvo perstatyta per užgavēnes „Amerika Pirtije“.

O dar po Velykų, girdime, teatralizškos kuopos keliose vietose, kaip Mt. Carmiuose, Pittstone, Shenadorije, Chicagoj ir Pittburge, rengia vėl naujus perstatymus.

Yra tai dideliai pagirtinas dalykas. Tas Amerikos lietuvių stengimasi prie teatralizškų perstatymų yra vertas garbės, bet gaila, kad lig šziolaik mus literaturoje mesturime labai mažai dramatiszkų veikalų.

Konkursas dėl dramos.

Beje, daugumas lietuvių keletą kartų jau užklausē per laikrasczius, kas tatsitiko su „Geografijos“ konkursu, ant kurio kn. J. Sutkaitis buvo pažadējēs 100 dor. Nekurie, išz nežinēs, kaltino tiesiog Susiv. L. A., tame, kad konkursas pranyko.

Taigi, išztyrę kaip dalykas stovi, praneszame, kad ant konkurso buvo prisiųsti du rankrascziai, abu paraszyti neatsakancziai, teip jog spaudyti anų nebuvo galima.

Geresnę jau sziiek tiek geografijā

sitaissē kn. J. Žebrys ir davē ją atspaudyti Prusuose savo kasztais, kadangi vienog kn. Žebrys nepadavē savo geografijos priešz spaudinimą ant konkursinio apsvarstymo, todėl, sprantama, ir premijos išszižadējo.

Tokiu budu premija guli ir dabartēs pas kn. J. Sutkaitį, (o ne Susiv. kasoje, kaip nekurie užmētinėjo) ir, kaip girdējome, kn. Sutkaitis ketina aną ant ko kito paskirti, o minētina ant paraszymo dramatiszko veikalo išz Amerikos lietuvių gyvenime.

Aukos dėl Mintaujos mokytinių.

Išz Anglijos, išz miesto Glasgow praszo, jog asztuoni išzvyti išz Mintaujos gimnazijos mokytiniai pribuvo in Petrapilį ir daleidus ministeriui vīdurinių dalykų, instojo in vienā išz tenyksezių gimanzijų. Išz tų mokytinių pora yra suvis pavargusiais ir sandai kreipēsi su praszymu paszelpo pas savo brolius, mokytinius dvasiszlkos Petrapilės Seminarijos. Anie suteikę išz savo tarpo jiems kokiā ga-

lėjo tuomlaikinę pagelbā, užklausia jus, Amerikos lietuvių, kurie, kaip žino, rinkote dėl to dalyko aukas, kur tos aukos, ar daug surinkta ir praszo, kad jas prisiųstumēte ant paszelpo augscziaus minētiems vargšams, kurie dėl meilės tikėjimo ir tautystēs klaidzieja išz vienos gimnazijos in kitā jieszkodami apszvietimo, kad toliaus da drāsiaus galētu tarnauti savo tėvynei.

Balsai isz Tevynes.

Maskoliszki Misijonieriai.

Maskoliszkas randas, kaip raszo ezetikiszkas zokonykes, kurios vīšio Lietuva, rengiasi paskirti savo apmokamus misijonierius in Estiją ir in Latvija, Lietuvoj gi tokie yra Vilniuje, kurie stengiasi žydus atversti in stacziatikystę. Nauji misijonieriai turėse dirbti ant atvertimo latvių ir estų in stacziatikystę.

Su lietuviais maskoliai pasilaiko suvis kitoniszko sistemo: czion misijas laiko popai, kuriems reikale pribuna su pagalba urėdnykai, žandarai ir abelnai visas rėdas. Paskutiniamė vėl laike skaitome apie sta-

ja lietuvius in stacziatikystę su mergomis ir dideliais kraicziais. Tokis pravoslaviszkas zokonas yra Antaliepte, Zarasų paviete, vienas yra ir Suvalkų rėdyboj tarpe unitų.

Maskoliai užtėmiję, jog tokie zokonai gali padaryti stacziatikystei ir maskolystei daug naudos, ketina didesniame skaitliuje steigti juos Lietuvoj, Latvijoje ir Lenkijoje.

Užlaikymas ant minėtų misijų eina isz Sinodo, in kurį plankia ir aukos ant raudonojo kryžiaus.

Petrapilės ir Rygos lietuviai.

Rygos „liet. savitarpinės paszelpos draug.“ laikė d. 23 vasario balių. Ant baliaus kelios lietuvaitės atėję senoviszkuose tautiszkuose parėduose. Prie draugystės daugiausiai priguli lietuviai praseziokėliai.

Petrapilėj vėl „liet. žemaitiszka labdaringa draug.“ truputį pirmiaus intaisė koncertą, kuris puikiai nusisekės.

Tokios apeigos, turinezios savije nors kiek tautiszkos spalvos, prisideda daug prie pakėlimo tėvyniszkos dvasios. Kodėl vienog tokios apeigos yra inrengiamos tik už rubežių Lietuvos? Kodėl lietuviai tėvynėj, bent Kaune, Vilniuj, apie panaszių koncertą ir balių surėdymą nepasirupina?

Bėgis mūs spaudos klausymo.

Klausymas tas vīdaus ministerio pernesztas tapo in departamentą svetimtautiszkių tikėjimų. Perdėtinį to departamento Masolovą užklausė inžinierius Vileiszis ir sziek-tiek paskiaus Volteris, vietinio universiteto privatdocentas, ant kiek galima tikėtis daleidimo spaudos. P. Masolovas atsakė, kad jis iszrodė visą ne-naudingumą to uždraudimo ir persiūtė tą savo iszrodymą vīdaus ministeriui, patardamas daleisti spaudinti lotyniszkomis raidėmis maldakniges (kitokio turinio knigos jam, kaipo perdėtiniui „svetimtautiszkių“ tikėjimų departamento, nerupi). Ar daleis, jis abejoja, nes tam daleidi-

mui dideliai prieszingas yra Cenzuros komitetas, ypacz jo sanarys Solovjovas; o ir vīdaus ministeris Goremikinas dizeciai klauso Pobiedonoscevo. Mokslų akademija gerai žiuri ant klausymo apie daleidima spaudos. Neseniai vyskupas Baranauckas atsiuntė iszrodymą, dėlko rusiszka graždanka netinka lietuviszkiems rasztams. Mokslų Akademija atspaudis savo kasztu tą iszrodymą, iszskiriant tik tą jo dalį, kurioje vysk. Baranauckas parodo netikimą graždankos ir rusiszkoje raszyboje.

Teip raszo apie tai in Vienybė isz Petrapilės.

Daugumas iš lietuvių, net pras-
tųjų, jau pradeda suprasti padėjimą
savo tėvynės, o kas instabiliausiai, ti-
ki in jos ateitę. Tik, kad Lietuva
ateitėj nebus verga nė maskolių, nė
lenkų, o tik bus neprigulminga ir
liuosa.

Teip T—ta A. F. Mar. prisiumtė
sziokią instabią dainele. —

Neprapuls mūsų tėvynė,
— Mes ją atlaikysim
Nevidonus mūsų žemės
Visus išznaikysim.

Nog savo priesų —
Maskoliaus, Pruso,
Atimsim brangią
Tėvynę mūsų.

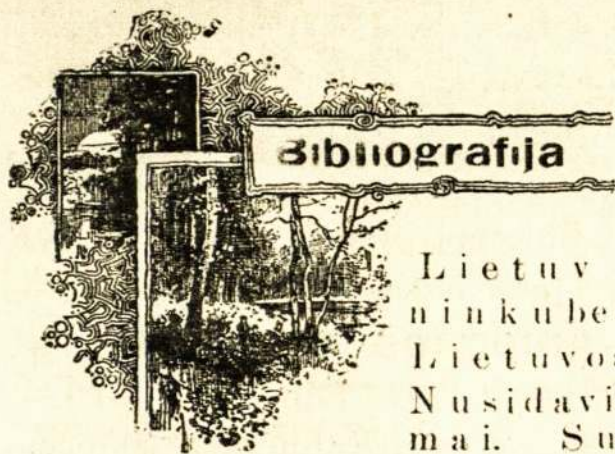
Kaip tai gražu pažiūrėti,
Kur Nemunas plaukia;
Stov' kareiviai kaipo muras,
Savo priesų laukia.

Tai lietuvenykai,
Tai broliai mūsų...
Apginsim brangią
Tėvynę mūsų.

Ponai, szlėktos ir muzikai
Visi lygus busim;
Visi arsim, visi pjausim,
Dievui garbę duosim.

Vai tu Lietuva,
Szventa vadyta,
Per savo sunus
Busi išganyta.

A. F. M.

Lietuv-
ninkubet
Lietuvos
Nusidavi-
mai. Su-

rinkti ir užrašyti per
M. Jankų. Bitėnai. 1897.
Kasztais ir spauda M.
Jankaus, Bitėnuose, per
Lompėnų. Yra tai trumpa Lie-
tuvos istorija dėl Prusų lietuvių,
spaudinta gotišzkomis arba vokisz-
komis raidėmis. Apdirbta protes-
tantiszkoj lietuviszkoj dvasioj. Pru-
sų lietuviams p. Jankaus darbas bu-
vo reikalingas ir jis galės juos sziek
tiek supažindyti su Lietuvos perei-
tuve.

Duonos Jieszkojaj.
Apysaka Henriko Sien-
kievycz'iaus. Lietuvisz-
kai iszguldė V. Staga-
ras. 1897 m. Spaustuvėje
„Garso Amerikos Lietu-
vių. Shenandoah, Pa.

Sienkiewicz vienas iš geriausių
lenkiszku raszėjų, jo rasztai ne tik
lenkų labai yra skaitomi, bet nors
svarbiausi jo rasztai yra versti in
visokias svetimas kalbas. „Duonos
jieszkojaj“ yra seniaus parasztyti,
kada Sienkieviczia nebuvo dar teip
pagarsėjęs. Aprasztyti czia vargai
ir nelaimės lenkiszkos szeimynos, at-

kakusišs isz Lenkijos in Amerika. Lietuviszkas vertimas nebjaurus. Knjgutē verta perskaitymo.

Chicagoj pradējo iszeidinēti naujas lietuviszkas laikrasztis po vardu „**Amerikos Lietuvis**“. Iszleistoja is jo yra p. p. Grinius ir Laukis, buvęs „Kardo“ redaktorius. Kokiu keliu eis tas naujas laikrasztis— isz iszėjusių jo numerių negalima ispēti, nes iki sziol savo kelių dar neparodē. Iszėjusiuose numeriuose svarbesnēs vertes straipsnių neparodo; patilpo sztiupinys visokių smulkmenų. Antras numeris užsiima daugiausiai politika; jame redakcija užsiima rinkimais ateinanczių Chicagos miesto virszinikų, bet ir ezia neparodo žmonēms už katrą pusę pridera balsuoti. Kaslink kalbos ir raszybos naujo lietuviszko laikraszezio, jis stovi terp „Saulēs“ ir kitų lietuviszkių laikraszezių. Iszeina jis kas sanvaite; mažas jis, nes turi vos pusę paprasto popieros lakszto.

Lenkiszkas laikrasztis „Zgoda“, iszeinantis Chicagoj, katik užbaigē lietuviszkoj kalboj p. J. Daigio paraszytą straipsnį „Lietuva ir Rusai“. P. Daigis rods nieko naujo lietuviszkoj kalboj „Zgodos“ skaitytojams nepasako, bet iszaiszkina tulas isz maskoliszkių valdžių neteisybes ir

lietuvių nuskriaudimą. Kalba raszto yra geresnē negu seniaus patilpusių lietuviszkoj kalboj in tą patį lenkiszką laikraszstį, bet spanda bjauri: tiek ezia spaudos klaidų, kad kaip kur prasmēs negalima sugriebti.

Ape žemēs vidurius. Apie visokius daigtus, isz kurių susideda žemēs žievē; apie augalus ir gyvuolius priesz griektvanį buvusius; apie zalczia-driežlius, zuvia-driežlius ir apie lekianezius smakus ir apie kitokius stebuklus. Pagal lenkiszką knjgutę Brzezinskio lietuviszka isutaisē Beržas. Tilžēj 1896 m. Spausdinta E. Jagomasto. Ukininko priedas už paskutinį bertainį pereitų metų.

Apie ką raszo szita knjgutē, patalpinta užvardinime. Viskas apraszyta suprantamai kiekvienam ir mažai apszviestam žmogui. Norintis pažyti mūsų žemēs pereituvę, gyvenusius seniaus ant jos pavirsziaus jau isznykusius sutvėrimus, ras ezia jų apraszimus. Pridēti ezia teiposgī paveikslėliai tų isznykusių sutvėrimų. Knjgutē pamokinanti ir naudinga kiekvienam žmogui.

XII Seimas Philadelphijoj.

D. 23 kovo Centr. Susiv. Komitetas laikė savo pusmetinį susiėjimą. Ant susiėjimo asabiszškai nepribuvo kn. Burba ir kn. Kaulakis.

Kas link ateinanczio Seimo likos perstatytos dvi vietos — Philada ir Pittsburgas, vienas miestas rytuose, kitas vakaruose. Prezidentas iszreiszke savo nuomonę, kad szimet Seimą atlikti Pittsburge ir rodė susirinkusiems laiszkus, prisiųstus nog vakarų pusės kuopų, norinczių, kad

Seimas butu jų kraszte.

Nors visi pripazino už teisingą vakarinių kuopų reikalavimą, isz prižasties vienog didelės bedarbės, Seimą ten szimet laikyti nesutiko, nes kada parėjo balsuoti ant Pittsburgo, puolė tik vienas balsas.

Tokiu budu, jeigu neatsiras kokių periszkadų, Seimas szimet atsiliks mieste Philadelphijoj d. 19, 20.

Centr. Susiv. Kom.

Reikaluose knygyno.

Nors Konstitucijoj Susivien. yra kalbama apie knygynus, ir nors visi suprantame anų reikalingumą ir naudingumą, vienog lig sziol, apart vienos ar dviejų kuopų, niekas apie knygyną uždėjimą nesirupino, o net ir pats Susiv., kaipo centraliszka institucija, savo knygyno lig sziol da neturi.

Ateinantis Seimas turėtu apie tai placziai apsvarstyti.

Pirmiausiai reikėtu uždėti „Centraliszką Sus. L. A. knygyną“, in kurį lietuviszkos iszdavystės jug, man rodos, dykai savo iszduotas knygas prislųstu.

Antra, reiktu pasirupyti, kad minėtame knygyne butu užlaikyti visi lietuviszkiejie perijodiszki rasztai — laikraszcziai.

Centr. Komitetas privalytu del Susiv. ingauti (pirkti) visas, arba

nors svarbesnes, knygas ir svetimoso kalbose isztlutas.

Knygynas tas privalytu teipgi užsiimti rinkimu ir užlaikymu lietuviszkujų archeologiszku liekanų: senų liet. rasztų, knygu, pinigų ir t. p. Asz mislinu, kad kaip tik mes uždėjimą minėto knygyno pradėsime, ne vien daug knygu ir periodiszku rasztų, bet ir szejp daug vertų daigtų gausime už dyką.

Tvarka knygyno užsiims Susiv. knygius, kurs ves akuratiszškai suraszę visų knygu ir archeoliogiszku liekanų, gautų ir pirktų. Peržiurėtojai kasos galės but ir peržiurėtojai knygyno. Turtas knygyno, gautas ir pirktas, bus garsinamas Organe.

Kol knygyno turtas nebus didis, Susiv. duos padirbdyti tik reikalingas del sudėjimo knygu ir senovės

daigtų szēpas, kurios pradžioj galēs būtinai užcētu kiekviena savo gulėti namuose knygiaus, o už daugelio metų, knygynei pasididinus, jei tu dorus liet. laikraščius ir kitus reikalas, Susiv. galēs insteigti del gas.

to dalyko atsakanti savo locną namą. Tikiuosi, kad tuose abiejuose prak-

Kadangi vėl Susiv. užduote yra, tiszkuose užmanynuose, kurie yra kad platyti tarp lietuvių apszvietimą tik inkunijimu mus konstitucijos, ir patriotiskumą, labai butu gerai, rasiu gana pritarėjų.

idant visos Susiv. kuopos neat-

Prezidentas Sus. L. A.

Pasargos del sanarių.

1. Pamykite, kad naujai prisiraszan- duoti ir liekasi suspenduotais da bent tiejie moka visados po 1 dorelį: 50 c. vieną isztisą mėne į ir po prisiunti- insiraszymo ir 50 c. bertainio (ezver- mo pinigų in Susiv. kasą.

2. Užmokestis in Susiv. skaitosi duoti ir liekasi suspenduotais da bent tiejie moka visados po 1 dorelį: 50 c. vieną isztisą mėne į ir po prisiunti- insiraszymo ir 50 c. bertainio (ezver- mo pinigų in Susiv. kasą.

4. Kadangi pasitaiko tankiai, jog prisiraszantiejie in Susiv. jau perseni sanariai vietinius kuopų virszirykus apgauna kas link metų, todėl, jei tik turėsime kokią abejonę, nog mirusių senų metais sanarių, pirm iszdavę posmertinę, reikalausime met- riku.

3. Zinote, kad sanariai neprisiuntę in laiką savo mokesties buna suspen- riku.

Naujai prisirasze.

Nog 1 dienos Kovo lig 1 Bal. 1897 m.

C i n c i n n a t i, O. prie dr. sz. Kaz	2	Ora Krisciuniutė,	1,00
1 Juoz. Grabauckas,	2,00	C l e v e l a n d, O. prie kp.	
2 Juoz. Jakas,	2,00	1 Juoz. Digrius,	1,00
3 Juoz. Pileckis,	1,00	2 Marė Digrienė.	1,00
4 Jaron. Milkins	1,00	P i t t s t o n, P a, prie kp.	
5 Ant. Juszkauckas.	1,00	1 Kaz. Kižis	1,00
P h i l a d a, P a, prie kp.		A t h o l, M a s, prie kp.	
1 Kar. Urbienė,	1,00	1 Ant. Grubas.	1,00
E d v a r s d a l e sz. Ant.		P l y m o u t h, P a, prie kp.	
1 Jon. Breiva,	1,50	1 Morta Arbauciauckienė.	1,00
N e w - Y o r k C. prie kp.		B o s t o n, M a s, prie dr. Vyt.	
1 Selv. Svobonis,	1,00	1 Vinc. Gumauckas,	1,00
2 Tam Degutis.	1,00	2 Juoz. Turauckas.	1,00
B r i d g e t o n N. J. prie kp.		M a h a n o y P l a n e, P a, prie kp.	
1 Ben. Viežauckis,	1,00	1 Vinc. Macziulis,	1,00
2 Jon. Rugienis.	1,00	2 Juoz. Barcius,	1,00
B a l t i m o r e M. D. prie kp.		3 Aniolas Liuvienis,	1,00
1 Jieva Krisciuniutė,	1,00	4 Ign. Dubauckas.	1,00

G l e n i r W a n a m i e, prie kp.		Nuo mano pastojimo „Susiv.“ kny-
1 Aug. Narkevyczia,	1,00	giami iki (1897 m.) Kovo 29 dienai
2 Jon. Kruszinskas,	1,00	pardaviau:
3 Jon. Rutelionis,	1,00	Auksinių ženklelių 37 (po 2,00) 94,00*
4 Agota Rutelionienė,	1,00	Paauskstotų 95 (po 30c.) — 28,50
U n i o n C i t y, C o n, prie kp.		viso 132 ženklelių - \$122,50c.
1 Vinc. Baratinskas,	1,00	Nog kiekvieno ženklelio atskaitau
2 Marė Baratinskienė,	1,00	po penkis 5c. už markes, siuntinėji-
3 Juoz. Póvyłaitis,	1,00	mus etc. Man iszpuola pasilikti:
N e w a r k, N. J. prie kp.		6.60 centų; todėl viso labo „Susiv.“
Nog mėn. Sausio		knygiaus kasoje lieka 115,90 centų,
1 Stas. Ražulis,	2,50	kurią tai sumą nusiuncziau „Susiv.“
		kasieriui p. J. Miłauskui
		Kun. A. Burba.
		„Susiv.“ knygius.
Viso labo naujai prisiraszė 32		
P e r s i k ė l ė isz Shamokin kp.		*) Czion, regis, klaida, nes už 37
in Minersville Pet. Bukevyczia.		ženklelius po 2 dol. bus ne 94 dol.,
		tik 74.

Stovis kasos.

Dieną 11 Ansonia, Con. kp:	2,10	„ 31 Union City, Con. kp:	32,45
„ 11 Terrville, Con. kp:	45	„ 31 Wanamie, Pa, kp:	24,70
Dieną 19 Pittsburg, Pa, dr. Vyt	6,30	„ 31 Pittsburgh, Pa, kp:	10,50
Dieną 16 Richmond, Va, kp:	2,00	„ 31 Kun. Burba už ženkl. 115,90	
„ 16 New-York, C. kp:	4,40	„ 31 Kun. Burba posmert.	15
„ 16 Wilkes-Barre kp:	36,65	Baland. 2 Newark, N. J. kp:	4,50
Dieną 20 Cincinnati, O. kp:	7,75	Dieną 3 Union City, Con. kp:	20
„ 20 Pittsburg, dr. sz. Juoz.	2,55	„ 3 Waterbury, Con, kp:	30,60
„ 20 Detroit, Mich, kp:	7,20	Sausio 13 Hazleton, Pa,	4,50
„ 20 Philada, Pa, kp:	1,00	Viso labo inėjo:	414,85
„ 20 Boston, Mass, kp:	2,00	Perneszta suma	2251,71
„ 20 S. Brooklyn, N. Y. kp:	2,50		
Dieną 30 Cleveland, O. kp. ir dr.	13,35		2666,56
„ 30 Shamokin, Pa. kp:	2,70	Iszmokėta:	
„ 30 Baltimore, M. D. kp:	5,00	Kovo 20 už prisiegą ir raszta dėl	
„ 30 Pittston, Pa, kp:	9,25	paczto už Tėvynę	75
„ 30 Scranton, Pa, kp:	2,70	Garso spaustuvei už Tėvynės ketu-	
„ 30 Bridgeton, N. J. kp:	8,05	ris No. laiszkus ir tikietus damo-	
„ 30 Homestead, Pa, kp:	5,10	kėta	70,00
„ 30 Plymouth, Pa, dr. Vol.	1,50		
„ 30 Plymouth, Pa, dr. sz.			7075
[Kazimiero	14,75		266656
„ 30 Philada dr. sz. Juoz.	20,70		
„ 30 Athol, Mass, kp:	19,95	Kasoj lieka:	2595,81
„ 30 Mah. Plane, Pa, kp:	4,00	Toj sumoj pinigų del emigrantu	
Dieną 31 Traverse C Mich, kp:	10,40	yra	117,95c.

Svarbi žinia dėl lietuviškų vertelgų (biznierių).

Tevyne, Susivienėjimo organas, turi daugiau skaitytojų nei kiti lietuviški laikraščiai.

Kas garsina joje savo biznį, padaro savo draugais visus keliolika šimtu Susivienėjimo sanariu. Keli doleriai už apgarsinimą Tevyneje in trumpa laika atnesz garsinanciam savo biznį vertelgai deszimtis ir szimtus. Nepamirszkite, jog garsindami savo reikala (biznį) Tevyneje darote nauda ir lietuvių: priremiate Susivienėjimą ir prisidedate prie pagerinimo lietuviškos raszliavos.

Preke apgarsinimu Tevyneje patalpinta ant antro puslapio.

APGARSINIMAI.

➤ P A S ➤

J. Miliaucka

308 W. Centre street. Mahanoy City, Pa.

galima pirkti kuopigiausiai laivakortes geriausių szipų važiuot. Priegtam leidžia piningus tiesiog in Lietuvą, Rusiją, Lenkiją ir visas kitas Europos szalis. Teipgi laikau salioną, kur kiekviens Lietuvis gaus gerą priēmimą ir rodą

Susivienijimas turi del pardavimo sekancias knygas:

Kražių skerdyne, 77 puslapiai. Kalba apie tai, kaip maskoliai – kazokai iszpjovė aną met Kražių bažnyčioj katalikus lietuvius, užtat, kad nenorėjo duot sugriauti savo bažnyczios. Kiekvienas gauna dykai, tik turi prisiust už persiuntimą 5 c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusiszkoj kalboj.

Prekė..... \$ 1,00

Budas senoves lietuviu ir zemaicziu.

Paraszyta S. Daukanto..... 50 c.

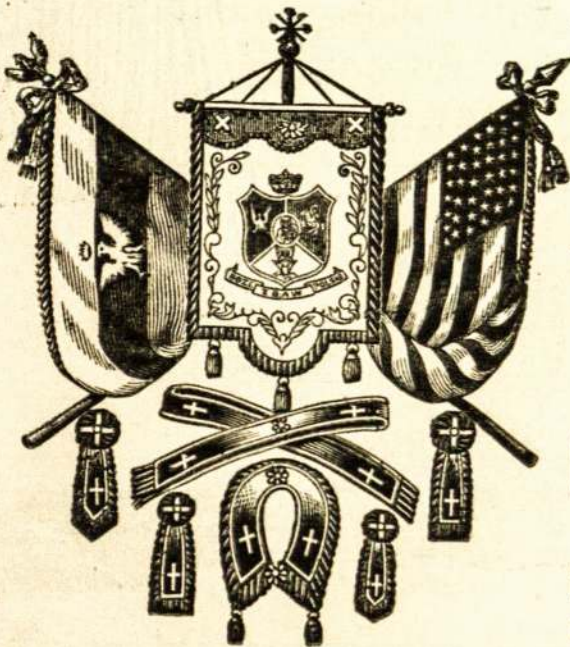
Istorija Europos..... 15 c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba

Plymouth, Luz. Co. Pa.

UŽ SAŽINISZKA IR PUIKU ISZDARBI, ANT PARODOS PŪ VARDU.

„Koscziuszkos“
Apturejau Sidabrini Medalika.

W. SLOMINSKA,

679 Milwaukee Ave. CHICAGO, ILL.

Paduodu dėl žinios guodotinos kunigijos ir visų Lietuviszkų draugyszių, kad mano krautuvėje randasi szie daigtai:

Veliavos, Juostos, Kvietkos, Zenklai ant krutines, Lazdos del Marszalku ir it.

Parduodu ko pigiau.

Apsteliuotus daigtus padarau isz geriausios medegos ir puikiai, nes per 26 metus praktikos gana tame iszsilavinau.

Garsas! Garsas! Garsas!
 Geriausias ir pigiausias lietuviszkas laikrasztis
Garsas Amerikos Lietuvių.
 Talpina naujausias žinias isz viso seieto, isz Lie-
 tuvos ir isz Amerikos apie darbus ir visokius atsi-
 tikimus. Jame prisiskaitysi visokių puikių istorijų.
Garsas iszeina Shenadorij kas suba-
 ta, o ant metų kasztuoja **tik \$1,20 c**
 Kas nematė **Garse**, tam porą numerių siunzia-
 ne už dýką.
Garso drukarnia turi geriausias ma-
 szinas ir pigiausiai už tat atlieka visokius
 lrukoriszkus, darbus, spaudina tikietus, gro-
 matas į Lietuvą, užpraszymus ant veselių,
 draugysezių konstitucijas ir tt.
 Garso redakcijoje pigiausiai gausi nusipirkti vi-
 sokių knygų. Susivienyjimo sąnariams **GARSAS**
 viską pigiaus padaro.
 Garso spaustuvėje spaudinama ir „Tėvyne“.
Adresas toks:
Garsas Publishing Co.
Shenandoah, Pa.

Kiekvienai szejimynai iszpuola iszsirasztyti nedėlinį „Ryta“
 aiskiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviszką laikrasztį. Ant me-
 tų tiktai **1 doleris**. Raszykite ir pinigų siųskite:
Rytas dolerio } **Rev. J. Žebriš** John str.
Vertas } **Waterbury, Conn.**